A. DE ESCOBAR — INTERROGATIONES

A. DE ESCOBAR — INTERROGATIONES

[Andreas de Escobar]
Interrogationes...
Parisiis, Guido Mercator, c. 1499, in 8°

Interrogatões z doctrine quibus quilibet sacerdos debet interrogare suum confitentem.

H Ic sunt multa vtilia pro confessoribus ad introducenduz gentes simplices. Primo qualis debet esse cõfessio. Quomodo cõfessor docebit suũ confitẽtem. Qualiter cõfessor confortabit suũ penitentem. Quomodo cõfessor ordinat cõfessionem. Que sũt per cõfessionez cauenda de inquisitione cõfessoris ad cõfitẽtez. De modis querendis circa pctm̃. De querẽdis circa pctã mortalia. De querẽdis circa precepta legis que vota sũt tenẽda et que non. Que iuramenta sũt seruenda. Quibus cõfessor debet prohibere ne ipi recipiãt corpus xpi. Qualiter confessio est faciẽda ¶ Qualis debet eẽ ꝯfessor Primo debet esse dulcis corrigẽdo. Scdo prudẽs in instruẽdo. Tertio pius in puniẽdo. Quarto affabilis ĩterrogãdo. Quĩto suauis in cõsulẽdo. Sexto discret⁹ penitẽtiaz iniungendo. Septimo sit mutus cõfitẽtez audiẽdo. Octauo benignus in absoluendo Vñ versus. Confessor dulcis prudens pius affabilisq; suauis. Et discretus mutus sit quoq; benignus. Hec octo tibi precipiunt iura teneto.

¶ Quomodo cõfessor docebit cõfitẽtem

¶ Primo cõfessor recipiat benigne et gratiose cõ

fitētem dum venit ⁊ faciet eū esse iuxta latus suū et dicat ei q̄ confitetur vicario xp̄i. etiā dicat q̄ signet se signo sancte crucis dicendo. In noīe patris et filij et spiritussancti amen.

¶ Quomodo cōfessor cōfortabit confitētem. Primo ondat q̄ xp̄s mortuus fuit p nobis peccatoribus ⁊ q̄ ipse est pius et misericors. sibi quoqꝫ indulgebit si ɔfiteatur et q̄ sctūs petrus negauit xp̄m ac quō sctūs paulus psequebatur eū. ac quō sanctus dauid fecit homicidiū ⁊ narret ei de pctīs btē marie magdalene. etiā de muliere cananea qui capta in adulterio. et de oēs sunt sāctificati quia penituerunt et cōfessi sunt. ¶ Item q̄ melius est detegere peccatū suū in hoc mūdo vni sacerdoti q̄ coram omnibus in alio mundo et cū hoc perpetue damnari

¶ Quomō ɔfessor ordinat confessionem

¶ Primo audiat cōfessionē gn̄alem deinde specialem. Primo de quinqꝫ sēsibus corporis. deinde de septē pctīs mortalibus post hoc de. x. p̄ceptis sacre legis. Itē de. xij. articlīs fidei. Item de. vij. sacramētis ecclīe. Itē de. vij. operibus mīe tēporalibus et spiritualibus. Item de cōfessione non debite facta etiam de penitēcijs nō bene ɔpletis Item de participando cum excoīcatis

¶ Que sunt cauenda per confessionem

Primo caueat cōfessor ne querat de pctīs singu

lariter in generali. Jtez nõ querat ↄfessor cũ quo vel cũ qua cõfitẽs peccauit. Jtẽ caueat ne vitupe ret cõfitentem nec eũ reprehendat vsq₃ ad finem Jtem non respiciat confitentẽ in facie Jtẽ nichil interroget donec ↄpleuerit. Nec petat confitẽti quis fecit te peccare quia nullum debet accusare

¶ De inquisitione cõfessoris erga cõfitentem

Primo petat si sciat Pater nr̃ Aue maria Credo in deũ ⁊.xij.articulos fidei.⁊.x.p̃cepta legis ⁊ si nescit p̃cipiat ei q̄ adiscat Etiã querat si sit excõi catus et si cõpleuit pniãs suas. Jtẽ si h₃ rãcorem cõtra aliquẽ.ac si vere penitet de suis pctis etiã si dimiserit dicere vel obmiserit aliquod pctm̃. ac si velit se abstinere a pctõ Jtẽ si velit obedire mãda tis eccl̃ie.et si habet volũtatem satiffaciendi.

¶ De querẽdis circa quodlibet peccatũ.

¶ Primo querat confessor quid fecit cõfitens vt sciat si sit mortale siue veniale. Scdo cui fecit qui a grauius ẽ p̄cutere clericũ q̄ laicũ Tertio vbi fe cit q₂ deteri⁹ ess₃ ĩtra eccl̃az q̄ extra Quarto q̃re fecit.q₂ peius ẽ p̄cutere maliciose q̄ a casu. Quin to quot vicib⁹ fecit illõ pctm̃ q₂ grauius ẽ bis q̄ se mel. Sexto quõ peccauit. Utrũ mõ ↄsueto vl' cõ tra naturã. Septimo ⁊ vltimo quando fecit quia peius est in die festo quam in feriali.

¶ De querẽdis p ↄfessorẽ circa.x.p̃cepta le[g]is Circa primũ q̃ritur si credidit in deũ et ĩ articl'os

fidei ꝛ sacramēta eccl'e si adhibuit fidē sortilegijs sōnijs auguriis ꝛ incātatoībus.ꝛc. Si diligit fratrē suū xpianū ꝛ vellet ꝙ saluet sicut ipe. Circa secundū queritur si piurauerit se si iurauerit p deū et sctōs sine cā si mēdatia dixerit si vota fregerit. Circa tertiū q̄rat̄ si festa seruauerit. Si q̄dragesimā ꝛ vigilias ieiunauerit. si tps cū ludis et socijs pdidit.ꝛc. Circa quartū si parētibꝫ obediūt si eis in suis necessitatibꝫ subuenerit si plat꜠ ꝛ maiores honorauit. Circa quītū si homicidiū fecit vel consēserit. si subuenit infirmo in articl'o mortis si fecit ꝙ mulieres nō cōciperēt si fecit ꝙ mulier fecit abortū. Circa sextū si detiet mercedē seruoꝝ si fideliter laborauerit ꝓ alijs si furtū sciēter emerit si pditū notū sibi obtinuerit. Circa septimū si violauerit mulierē si ī partu vel puerperio eā cognouit. Erga octauū si aliquēꝫ blasphemauerit si de ignot꜠ sibi disposuerit. Erga nonū si vxorē vicini ac irarerit. si maritū ꝓ ea vilipēderit. Erga decimū si agros domos vel seruos sui vicini ꝯcupiuit

¶ De querendis circa mortalia peccata.

Circa supbiā si iattet se ꝓpter amicos vel ꝓpter diuitias si credidit hr̄e bōa sua de seipo si credidit ꝙ sit bon⁹ ꝛ iustus. Circa inuidiā si gaudet de malo alicui⁹. si gaudet cū q̄s vitupat̄. si dolet de bono vl' vtilitate alioꝝ. De ira si pcusserit aliquem si fecerit vel dixerit alicui iniuriam si voluisset esse

mortuus in ira sua. De accidia si vadit ad eccl'iaz si pn̄ias sibi iniūctas fecit si dicit sepe pater nr̄ et aue maria credo in deū. De auaricia si cupit aliena. si fecit vl' ꝓcurauit simonia. si p̄stitit ad vsurā De gula si cōtētus sit de victu si comederit multocies in die querit victus nimis delicatus De luxuria si de ea sepe cogitat si mulierē tetigit inhoneste. si mulierem pro alijs procurauit.

¶ Que vota sūt tenēda et que reprobāda

Uotū est promissio alicui de aliquo bono fctō cū deliberatōe. Uotū de re illicita si obligat. Uotū in ira factū nūc nichil valet Uotū nulli factū non tenetur. Uotū p timorē factū nō tenetur. Uotū puerorꝫ nō tenetur nisi pōt etatē legitimā ratū ꝛ gratū hēat Uotū pegrinatōis vxoris nō tenet sī̄ consēsu mariti. Uotū vxoris factū de ieiunio nō valet nisi sit de licentia mariti. Uotū castitatis in matrimonio factū non valet sine consensu āborū Uotū fctm̄ impediens coniugale non valet neqꝫ tenet in aliquo. Uotum serui nō liberi intrando religionem nō valet sine consensu domini. Uotū peregrinatiōis vltra mare nō īpletur sine licētia pape. Uotū ieiunij mulierꝭ īmgnate n̄ dꝫ seruari ꝓpter picl'm. Uotū cōtra bonū publicū irritū est

¶ Que iuramēta debēt seruari ꝛ que nō

Juramētū est affirmatio vl' denegatio de aliqua sacre rei attestatōe Ad iuramētū tria requirūtur

Primo veritas in ↄſcientia iurātis q̄ firmū ſciat que iurat. Scd̄o requiritur iuſtitia ſcʒ q̄ iuret qd̄ eſt licitū ⁊ honeſtū. Tertio requiritur iuditiū ſcʒ q̄ nō iuret ſie magna neceſſitate Qui iurat p̄ ſolē et lunā ignem ⁊ aquā p̄ talia peccat q̇ iurat alicuiꝰ obedire inhōeſtis ⁊ illicitis. Qui iurat aliqd̄ pec catū nō dʒ ſeruare iuramētū. q̇ iurat non facē ele moſinā vel nō īdulgere offēſā nō valēt iuramenta hec. q̇ iurat de ſibi ignotiſ affirmatiue vł negatiue multū peccat. qui iurat de aliquo ſine magna cau ſa vel ſine neceſſitate peccat. qui iurat contra bo nos mores vł ↄtra rē publicā ⁊ n̄ tenet iuramētū non peccat grauiter Sʒ dʒ ↄfiteri eo q̄ ſic iurauit

¶ Quibus cōfeſſor ꝓhibet recipe corpus xp̄i

¶ Nullus recipiat corpus xp̄i niſi prius fuerit de bite ↄfeſſus. Nullus recipiat niſi priꝰ fecerit ſatiſ fatione ̄ſi pōt Nullus recipiat niſi priꝰ fecerit pe nitētiā aut opus mīe. Nullus excoīcatus vel īter dictus p̄ſumat recipe corpus xp̄i Nullꝰ inſēſatus vel fatuus ſeu indiſcretus. Nullus exiſtēs ſciēter in peccato. Nullus habēs vomitū vel tuſſim ſiue malū ſtomacum Nullus minor etate xij. ānorum Nullus habēs rancoreʒ cōtra aliquē. nec aliquis dubitās ī fide catholica. Nullus recipe dʒ corpus xp̄i poſtquam comederit niſi in articulo mortis. Notandū eſt q̄ ſi quis corpus xp̄i ſemel ī āno nō receperit peccat mortaliter. ⁊ hoc niſi ſit de cōſi-

lio superioris de licentia sui confessoris.

¶ Qualiter confessio est facienda.

¶ Qui se vult cōfiteri primo dz cogitare ad pctā que fecit ad partē vt de oībus cōfiteatur. Ac mala dimittātur si potest memorari. Primo dz eligere capellanū bn̄ sapiētē cui cōfiteatur ⁊ hoc de licētia sui curati vt supioris Secūdo dz hr̄e cordis cōtritōem ⁊ displicentiā de pctīs cū ꝓposito amplius non peccandi Tertio requiritur horis ꝯfessio pctā sua integre cōfitendo seipsum increpando et nullū aliū si potest bono modo accusando. quarto reqritur corporis satiffatio vel voluntas satiffaciēdi cū poterit Iniurias ꝑ eū factas emendando Ablata inuenta restituendo ⁊ penitētiam sibi iniunctam debite et integre adimplendo.

¶ De confessione in generali

¶ Primo volēs confiteri debet suum ꝯfessorem salutare Deīde se iuxta eū ad suū latꝰ genicularе et si est vir dz suū caputiū remouere. mulier vero non īmo debet tenere caputiū suū an̄ oclos suos dū cōfitetur. Itē ꝯfitens debet dicere benedicite et cōfessor dz respōdere dn̄s sit nobiscū amen deinde confitens debet facere confessionem generalem dicēdo sic. Domine confiteor deo omnipotenti ⁊ btē marie virgini ⁊ oībus sctīs ⁊ vobis pater de oībus peccatis meis que feci vsqꝫ ī hūc diem presentem de quibus oībus peto a deo et vo

bis:qui estis locum tenens christi misericordiam et indulgentiam

¶ De confessione in speciali

¶ Primo confiteatur de suis pctis in speciali. primo de quinque sensib⁹ naturalibz sui corporis quos male rexit et p quos sepe peccauit. Primo de sensu visus per oclos in aspiciēdo aliquā mulierem cū delectatione vl' cū ɔcupiscētia indebita aut indignatione ⁊ displicentia. Scdo ɔfiteor de sensu auditus qui fit p aures vana et īutilia ascultādo mala verba ⁊ in honesta de alijs libentissime audiendo Tercio cōfiteor de sensu odoratus qui fit p nasum res odoriferas odorādo sicut rosas species et similia Quarto de sensu gustus qui fit ī lingua res delectabiles auide gustando comedēdo et bibēdo. Quinto de sensu tactus qui fit ī oībus ptibus corporis maxime cuz manibz mēbra mea illicite tāgēdo viros seu mulieres amplectando vel indebite osculando. deinde confiteatur de cogitatiōe imaginatōe qui fit increbro seu in corde cogitando et imaginādo cogitationes mltas mala ⁊ puersas. Deinde ɔfiteatur de ore p qd peccaui loquēdo sepe cōtra deū iurando et male gratiando ipsum proximos ⁊ alios male diffamando Deinde confiteatur de pedibus suis cum quibus iuit ad loca in honesta ⁊ prohibita sicut luăria in taberna et torneamenta.

¶ De septem peccatis mortalibus

¶ Postea cõfiteatur de septẽ pctis mortalibz siue criminalibus ꝛ de radicibus eoꝝ De supbia ꝛ radicibz suis. primo voluit supare maiores ꝛ despicere eq̃les et inferiores ꝛ fuit arrogãs dicens se habere ml'tas diuitias quas non habebat. etiã fuit contenciosus pugnando veritatẽ magnũ clamorẽ nec voluit esse obediens suo confessori nec mandatis eccl'ie. Item fuit p̃sũptuosus credẽs plus scire et valere q̃ sciat vl' valeat. Seu si fecit bona publice ꝑpter laudẽ. vel si fuerit ingratus reddere gratias deo de beneficiis ꝑ eũ acceptis. Ac iactauit se hẽre multa bona ꝛ aı̃cos magnos.

¶ De auaricia

¶ Primo fuit nimis cupidus ad bõa et honores huius mũdi ꝛ custodiuit diuitias suas curiose Ac expẽdit bona nimis parce. Item si fuerit simoniacus vendẽdo vel emendo spiritualia vel si prestitit ad vsuram pecuniam plaudũ vt videlicet recipiat lucrum vel seruitium. Item si furatus fuerit aliquid. si detinet aliena violenter.

De luxuria.

¶ Pꝛimo delectatur in ope carnali mẽte vel facto ꝛ sine ratione Item si cognouit carnaliter alienam mulierẽ vel consanguineã suã etiã de pollutione facta de die vel in nocte vigilãdo seu dormiendo. Item si cognouit propriam vxorẽ in puer=

pero aut in vigiliis seu i ieiuniis vł in diebus solē nibus vel quando erat infirma corpore. Item si cōtra naturam masculus cum masculo vł mulier cum muliere. vel in loco non ordinato

¶ De ira seu rancore

¶ Primo qr voluit habere vindictaz de iniuriis vel factis vel dictis. Item non voluit indulgere rācorē nec expectare vindictam domini. Item si non tenuit rancorem contra aliquem. Item nō si tenuit pacientiam in aduersis Nec voluit refrenare animū suū sed voluit adimplere mala que non potuit sicut furtū vel homicidiū etiā qꝛ dilexisset qñqꝫ vt iude⁹ fuisset q̄ xpian⁹ ꝛ mortuus q̄ viuus

¶ De gulositate

¶ Primo bibit vel comedit vltra necessitatē seu comedit vł bibit nimis auare siue comedit vel bibit ante horam etiam parauit cibaria care et superflue. Nec abstinuit se a cibo. ꝛ potu dare paupibꝫ et egenis Etiam tenuit mensā nimis longe. ac neglixit ieiunium propter ventrem.

De inuidia seu maliuolentia

¶ Primo qr habuit gaudium de damno aliorꝫ ꝛ doluit de bono ipoꝝ Itē plures blasphemauit iniuste Item mouit discordias sepe inter amicos ꝛ coniugatos ac proximos Ac tacuit bonū alioꝝ nec voluit audire et referre laudem bonorum

¶ De accidia et pigritia.

Primo fuit piger mane surgere ire ad eccl'iam et missam audire. Itē fuit piger fragmēta colligere et ipa pauperibus dare. Itē maluit esse occiosus q̄ deū laudare seu bonū op⁹ facere. itē negligēs fuit hōs terre colligere ⁊ ipa debite seruare Nec fecit diligētiā de iuitando alios ad bonum opus faciēdum etiā negligens fuit se tenere honeste

¶ De decem preceptis.

¶ De primo nō credidit firmiter in deū nec amauit eū sup oia vel nimis dilexerit vxorē suā filios seu filias. De scdo iurauit deū ⁊ sctōs sine necessitate ⁊ q̄ iurauit sciēter. De tertio nō seruauit mādata nec festa nec abstinuit se a pctō. De q̄rto nō honorauit parētes naturales vel spūales: nec sāctā matrē eccl'iam. De quīto si peccauit occidēdo vel nō iuuādo moriētes fame vel frigore. De sexto rapuit bona aliena vel cōsēsijt nec restituit iuēta. De septio peccauit cognoscēdo vl' desiderādo mulierē alienā. De octauo dicit testimoniū falsū et mēdatiū ⁊ plures diffamauit. De nono cognouit vl' ꝯcupiuit vxorē ꝓximi seu eā subornauit De decimo ⁊ vltimo concupiuit seu rapuit bona vicini et ea custodiuit.

¶ De duodecim articulis fidei

Primo nō bene credidit in deū patrē. ſʒ credidit in sortilegijs sōnijs augurijs ⁊ iuocatōib⁹ demonū. de scdo non bn̄ credidit in filiū dei. s. dn̄m nr̄m

iessi xp̄z. de Tertio q̄ fuit ꝯcept⁹ de sp̄u s̄ctō nat⁹ ex maria v̄gine/ quarto q̄ fuit crucifixus. de q̄nto q̄ tertia die resurrexit ex mortuis ⁊ ossibus suis de sexto q̄ ascendit ad celos sedet ad dexterā dei p̄ris. de septio q̄ ipe iudicabit oēs ⁊ reddet vnicuiq̄ iuxta opa sua de octauo nō bñ credidit i tertiā p̄sonā trinitatis. s. i sp̄z sāctū. dixit nō bñ credit in s̄ctāz ecclesiā ⁊ facta ad ordinata p̄ eā. de. x. nō bñ credidit in sacramētū altaris ⁊ q̄ digne sumē saluabit. de. xi. nō credidit ḡnalē resurrectiōez futurā in corpore et aīa. de. xij. non credidit q̄ paradisus sit vita eterna et gloria beatorum.

¶ De septē operibus mie temporalibus Primo non dedit panē esuriētibus nec cibū ⁊ debite custoditū. s̄cdo nō dedit bibere sicietibus saltem aquā mūdā ⁊ recētē. tertio nō visitauit infirmos nec dignat⁹ ē īspicere eos. quarto non vestiuit nudos nec cooperuit eis pudibūda mēbra. quinto ñ hospitauit paupes amore dei āt p̄ sua pecunia. sexto nō redemit īcarceratos nec voluit intercedere p̄ ip̄is. septio non sepeliuit mortuos nec procurauit ad sepeliendum eos.

¶ De septē operibus mie spiritualibus. Primo nō dedit cōsiliū petētibus vl̄ dedit maluz cōsiliū ⁊ p̄uersū. de s̄cdo non docuit fidē ignorantibz. de tertio noluit dirigere deuiātes. de quarto nō dedit ꝯsiliū carētibz. quito nō plāxit dolo-

res paupꝫ. sexto nõ orauit ꝓ peregrinātibꝫ nec etiaꝫ pro laborantibus. septimo non effudit p̄ces nec dedit elemosinas pro fidelibus defunctis.

¶ De septem sacramentis ecclesie

¶ De baptismo nõ credidit ꝙ ꝑ eũ relaxet̃ pena ꝛ culpa remittatur. de confirmatõe ꝙ fecit ep̄s. de sacris ordinibus istitutos. de sacrificio misse seu hostie. de matrimonio qd̄ de⁹ istituit. de facta penitētia et cõfessione. de extrema vnctiõe quibus nõ adhibuit fidē rectā ꝛ verā nec recepit nec honorauit vt debuisset. Itē de ꝯfessiõe nõ debite facta. Itē de penitēcijs nõ debite ꝯpletis. Item de participando cum excõmunicatis.

¶ Tractatus de absolutionibus.

¶ Querit̃ q̄ p̄t absoluē r̃ndet̃ ꝙ de⁹ pricipalit̃ naꝫ sol⁹ de⁹ pctā remittit. scd̄o dñs papa seu su⁹ pniari⁹ nõ p̄t absoluere penitētē ꝛ cõfitenteꝫ. Tertio ep̄s suũ dyocesanũ et nõ aliũ. quarto curat⁹ suũ verũ parrochianũ absoluere p̄t. quīto quilꝫ p̄sbiter de licētia curati ꝓprij vl' sup̄ioris. sexto religiosi p̄uilegiati sicut mēdicātes vel alij. septimo de casibꝫ papalibꝫ solus papa vel sui penitētiarij. octauo de casibꝫ ep̄alibus ep̄s absoluere põt suum dyocesanuꝫ seu sui vicarij siue pniarij. nono oīs p̄sbiter p̄t absoluere penitētē i articl'o mortis ab oībꝫ pctis q̄buscũqꝫ. decimo laicus p̄t absoluere penitētē i articl'o mortꝭ cũ ñ possit hēri secerdos

¶ Qui nō dʒ absolui ꝛ cuiꝰ absolutio nō valet
¶ Primo cōfitēs q̄ dicit se nō velle vel nō posse penitere. secūdo nō volēs indulgere nec volēs rācorem dimittere. tertio nolēs reddere inuenta cum sciat q̄ ea ꝑdiderit. quarto nolēs restituere furta vel damna ꝑ eū facta. quinto nolēs soluere debita sua cū hoc bene possit ꝛ hēat vñ. sexto adultꝰ ī quo nō apparēt aliqua signa ꝯtritiōis. septīo ꝯfitens alteri q̄ꝫ suo curato sine licētia eius vel superioris. octauo excōicatꝰ a canone vl' a iudice ꝑ sñiam latā. nono qñ pctm̄ ē reseruatū cōfitēs debet mitti ad supiorē. decimo obstīati ī pctō sicut philhardi meretrix siue vsurarius tñ si istāter reqrūt possunt absolui et pnīa iniungi videlicet q̄ꝫ hmōi pctā relinquāt ac furta inuenta etiam debite reddant et cōfessor debet eis dicere q̄ꝫ si non talis absolutio modicum valet vel quasi nichil.

¶ Casus multum vtiles circa absolutionem
Dubitatur vtrū mutus vl' surdus siue lesus possit cōfiteri per signa vl' scripta tradēdo confessori. dicit̄ q̄ꝫ sic. Et si aduena quod cōfitetur in suo ydiomate si debeat absolui. Respōdet̄ q̄ꝫ sic licet confessor non intelligat. Si infirmus confitet̄ aliquod peccatum reseruatū vtrum absolui debeat dicit̄ q̄ꝫ sic iniūgendo ei q̄ꝫ si cōualescat deo concedente faciat se absolui per supiorem. Utrū confitēs sanus de casu reseruato possit absolui de illo

peccato per simplicem capellanum. Respondet si est remotus a curato tali potest absolui et pre=cipitari q̄ se faciat absolui per superiorem cū poterit. Utrum excommunicatus sanus excommunicatione maiori absolui possit per simplicem sacerdotem de peccatis suis. Respondetur q̄ de=bet prius absolui ab excōmunicatione et postea absoluetur de suis peccatis. ꝛc.

Finis est. Laus deo. Amen

Le doable et a l'OE. no. 391.

